

OTSUS

03.02.2025 nr 7-10/2025-002

Elering AS käsitsi käivitatava sageduse taastamise reservi teenuse osutamise tüüptingimuste muudatuste ja automaatselt käivitatava sageduse taastamise reservi teenuse osutamise tüüptingimuste kooskõlastamise kohta

1. Haldusmenetluse alustamine

Elektrituruseaduse (edaspidi ELTS) § 93 lõike 6 punkti 1 kohaselt kontrollib Konkurentsiamet Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2019/943 ning selle alusel kehtestatud komisjoni määrustes sätestatud tingimuste täitmist.

ELTS § 93 lõige 6 punkti 6 kohaselt Konkurentsiamet väljastab ELTS-is sätestatud juhul kooskõlastamise otsuseid.

ELTS § 38 lõike 2 kohaselt on süsteemihalduriks põhivõrguettevõtja. Eesti Vabariigi territooriumil on põhivõrguettevõtjaks Elering AS.

Euroopa Komisjoni Määrusega (EL) 2017/2195 kehtestati elektrisüsteemi tasakaalustamise eeskiri (edaspidi ka EBGL või EBGL määrus)¹.

1.1. Tüüptingimuste kooskõlastamist puudutavad õiguslikud alused

EBGL artikkel 5 lõige 4 punkti c kohaselt, iga asjaomase liikmesriigi kõigi reguleerivate asutuste heakskiidu peavad juhtumipõhiselt saama tasakaalustamisega seotud tingimused vastavalt artiklile 18.

EBGL artikkel 18 lõike 1 kohaselt hõlmavad tasakaalustamisega seotud tingimused tingimusi tasakaalustamisteenuse osutajate ja tasakaaluhaldurite kohta.

EBGL artikkel 18 lõike 4 kohaselt tasakaalustamisteenuse (edaspidi ka reguleerimisteenuse) osutajaid käsitlevad tingimused:

- a) sisaldavad mõistlikke ja põhjendatud nõudeid tasakaalustamisteenuse osutamise kohta;
- b) võimaldavad koondada plaanimispiirkonna tarbimis-, energiasalvestus- ja elektritootmisüksusi, et tasakaalustamisteenuseid saaks osutada EBGL artikkel 18 lõige 5 punkti c kohaselt;
- c) lubavad tarbimisüksuse omanikel, kolmandatel isikutel ning tavapäraste ja taastuvate energiaallikatega töötavate tootmisüksuste omanikel ja energiasalvestusseadmete omanikel saada tasakaalustamisteenuse osutajaks;
- d) sätestavad, et iga tasakaalustamisteenuse osutaja tasakaalustamisenergia pakkumus määratakse ühele või mitmele tasakaaluhaldurile, et oleks võimalik arvutada

¹ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A02017R2195-20220619>

tasakaalustamatuse korrigeerimise EBGL artikli 49 kohaselt.

EBGL artikkel 18 lõike 5 kohaselt sisaldavad tasakaalustamisteenuse osutajaid käsitlevad tingimused järgmist:

1. tasakaalustamisteenuse osutaja kvalifitseerimise eeskirjad vastavalt EBGL artiklile 16;
2. eeskirjad, nõuded ja ajakava, mis käsitlevad tasakaalustamisvõimsuse hankimist ja üleandmist EBGL artiklite 32–34 kohaselt;
3. eeskirjad ja tingimused tarbimis-, energiasalvestus- ja tootmisüksuste koondamiseks plaanimispiirkonnas tasakaalustamisteenuste osutajaks;
4. nõuded andmete ja teabe kohta, mis tuleb esitada ühendavale põhivõrguettevõtjale ja kui see on asjakohane, reserve ühendavale jaotusvõrguettevõtjale eelkvalifitseerimismenetluse ja tasakaalustamisturu töö ajal;
5. eeskirjad ja tingimused, mis käsitlevad tasakaalustamisteenuse osutaja iga tasakaalustamisenergia pakkumuse määramist ühele või mitmele tasakaaluhaldurile EBGL artikkel 18 lõike 4 punkti d kohaselt;
6. nõuded andmete ja teabe kohta, mis tuleb esitada ühendavale põhivõrguettevõtjale ja kui see on asjakohane, reserve ühendavale jaotusvõrguettevõtjale, et hinnata tasakaalustamisteenuste osutamist määruse (EL) 2017/1485 artikkel 154 lõigete 1 ja 8, artikkel 158 lõike 1 punkti e ja lõike 4 punkti b, artikkel 161 lõike 1 punkti f ja lõige 4 punkti b järgi;
7. asukoha määramine iga toote ja iga eritoote puhul, pidades silmas EBGL artikkel 18 lõige 5 punkti c;
8. eeskirjad, mille alusel määratakse tasakaaluhalduriga arveldatava tasakaalustamisenergia kogus vastavalt EBGL artiklile 45;
9. EBGL V jaotise 2. ja 5. peatükis sätestatud eeskirjad tasakaalustamisteenuse osutajatega arveldamise kohta;
10. ajavahemik, mille jooksul hiljemalt tuleb lõpetada tasakaaluarveldusperioodi tasakaalustamisenergia arveldus tasakaalustamisteenuse osutajaga EBGL artikli 45 kohaselt;
11. tagajärjed tasakaalustamisteenuse osutajale nõuete mittejärgimisel.

EBGL artikkel 5 lõike 1 kohaselt, iga reguleeriv asutus või vajaduse korral Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet (ACER) kiidab heaks tingimused või meetodid, mis põhivõrguettevõtjad on artikkel 5 lõigete 2, 3 ja 4 kohaselt koosatanud. Enne tingimuste ja meetodite heakskiitmist vaatavad koostööamet või asjaomased reguleerivad asutused pärast asjaomaste põhivõrguettevõtjatega konsulteerimist vajaduse korral ettepanekud läbi, et tagada nende kooskõla käesoleva määruse eesmärgiga ning aidata kaasa turgude loomimisele, mittediskrimineerimisele, tõhusale konkurentsile ja turu nõuetekohasele toimimisele.

1.2. Standardtoodete kooskõlastamist puudutavad õiguslikud alused

EBGL artikkel 5 lõige 2 punkt a ja c kohaselt peab ACER heaks kiitma ettepanekud artikkel 20 lõike 1, artikkel 21 lõike 1 ja artikkel 22 lõike 1 kohase Euroopa keskkonna loomise raamistiku (sh rakendamisraamistikus määratletud standardtooted) kohta ning tasakaalustamisvõimsuse standardtoodete kohta vastavalt artikli 25 lõikele 2.

EBGL artikkel 25 sätestab nõuded Euroopa keskkonnas kasutatavate tasakaalustamisenergia standardtoodete kohta.

EBGL artikkel 25 lõike 1 kohaselt töötatakse tasakaalustamisenergia standardtooted välja osana Euroopa keskkonna rakendamisraamistike ettepanekust vastavalt artiklitele 19–21. Pärast iga rakendusraamistiku heakskiitmist ja hiljemalt siis, kui põhivõrguettevõtja kasutab vastavat Euroopa keskkonda, peab põhivõrguettevõtja kasutama üksnes tasakaalustamisenergia

standardtooteid või põhjendatud juhtudel eritooteid, et säilitada süsteemi tasakaal kooskõlas määruse (EL) 2017/1485 artiklitega 127, 157 ja 160.

EBGL artikkel 20 sätestab nõuded käsitsi käivitamisega sageduse taastamise reservidest (ingl *manual frequency restoration reserves* ehk mFRR) pärineva tasakaalustamisenergia vahetamise Euroopa keskkonna (MARI) rakendamisraamistiku (sh rakendamisraamistikus määratletava standardtoote) kohta.

EBGL artikkel 21 sätestab nõuded automaatse käivitamisega sageduse taastamise reservidest (ingl *automatic frequency restoration reserves* ehk aFRR) pärineva tasakaalustamisenergia vahetamise Euroopa keskkonna (PICASSO) rakendamisraamistiku (sh rakendamisraamistikus määratletava standardtoote) kohta.

ACER on otsusega 14-2022² heaks kiitnud kõikide põhivõrguettevõtjate ettepaneku sageduse taastamise reservidest käsitsi käivitamise teel saadava tasakaalustamisenergia vahetamise Euroopa keskkonna rakendamisraamistiku (mFRR rakendusraamistik)³, mille artikkel 7 sisaldab määratlust mFRR energia standardtoote kohta.

ACER on otsusega 15-2022⁴ heaks kiitnud kõikide põhivõrguettevõtjate ettepaneku sageduse taastamise reservidest automaatselt käivitamise teel saadava tasakaalustamisenergia vahetamise Euroopa keskkonna rakendusraamistiku (aFRR rakendusraamistik)⁵, mille artikkel 7 sisaldab määratlust aFRR energia standardtoote kohta.

ACER on otsusega 11-2020⁶ heaks kiitnud kõikide põhivõrguettevõtjate meetodika ettepaneku sageduse taastamise reservide ja asendusreservide jaoks tasakaalustamisvõimsuse (edaspidi ka reguleerimisvõimsuse) standardtoodete loetelu kohta kooskõlas EBGL artikkel 25 lõikega 2 (Tasakaalustamisvõimsuse standardtoodete loetelu)⁷. Tasakaalustamisvõimsuse standardtoodete loetelu artikkel 5 ning lisa 1 sisaldavad määratlust mFRR ja aFRR võimsuse standardtoodete kohta.

Haldusmenetluse seaduse § 14 lõike 1 kohaselt esitatakse haldusmenetluse algatamiseks haldusorganile vabas vormis avaldus (taotlus).

²Kättesaadav:

<https://acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Individual%20Decisions/ACER%20Decision%2014-2022%20on%20the%20Amendment%20of%20the%20mFRRIF.pdf>

³Kättesaadav:

https://acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Individual%20Decisions_annex/ACER%20Decision%2014-2022%20on%20the%20Amendment%20of%20the%20mFRRIF%20-%20Annex%20II.pdf

⁴Kättesaadav:

<https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Individual%20Decisions/ACER%20Decision%2015-2022%20on%20the%20Amendment%20of%20the%20aFRRIF.pdf>

⁵Kättesaadav:

https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Individual%20Decisions_annex/ACER%20Decision%2015-2022%20on%20the%20Amendment%20of%20the%20aFRRIF%20-%20Annex%20II.pdf

⁶Kättesaadav:

https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Individual%20Decisions/ACER%20Decision%2011-2020%20on%20standard%20products%20for%20balancing%20capacity_0.pdf

⁷Kättesaadav:

https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Individual%20Decisions_annex/ACER%2520Decision%2520SPBC%2520Annex%2520I_0.pdf

2. Menetlusosalised

Elering AS, aadress Kadaka tee 42, 12915 Tallinn; registrikood 11022625; e-post info@elering.ee.

3. Asjaolud ja menetluse käik

20.12.2024 esitas Elering AS (Elering) Konkurentsiametile taotluse, et amet kooskõlastaks:

- 1) käsitsi käivitatava sageduse taastamise reservi teenuse osutamise tüüptingimuste (edaspidi mFRR tüüptingimused) muudatused;
- 2) automaatselt käivitatava sageduse taastamise reservi teenuse osutamise tüüptingimused (edaspidi aFRR tüüptingimused);
- 3) mFRR standardtoote muudatused ja
- 4) aFRR standardtoote.

Elering on esitatud taotluses kirjeldanud eelnimetatud dokumentide kooskõlastamisvajadust kokkuvõtvalt järgnevalt:

Balti süsteemihaldurid võtsid MARI keskkonna kasutusele alates 09.10.2024. PICASSO keskkonnaga liitumise aeg on kavandatud enne Baltikumi sünkroniseerimist Mandri-Euroopa sagedusalaga veebruaris 2025.

MARI ja PICASSO keskkondade kasutuselevõtu üheks eelduseks on sellega ühilduva standardtoote ja tüüptingimuste kehtestamine. Konkurentsiameti 20.09.2024 otsusega nr 7-10/2024-020 on kooskõlastatud kehtivad mFRR tüüptingimused. 20.12.2024 kooskõlastamiseks esitatud mFRR tüüptingimuste muudatused on ajendatud turujärelevalve strateegia koostamiseks konsultatsiooniteenust pakkunud Nord Pooli ettepanekutest täpsustada reguleerimispakkumuste kohta infopäringute esitamise punkte. Lisaks, kuna seni ei ole Eestis aFRR tooteid kasutatud, siis vastavate toodete kasutusele võtmiseks on Elering välja töötanud ja esitanud kooskõlastamiseks aFRR tüüptingimused ja aFRR standardtoote kirjelduse. Kooskõlastamiseks esitatud tüüptingimused ja standardtooted hõlmavad nii reservi energiatooteid kui ka 2025. aastal kasutusele võetavaid Baltikumi-üleseid sageduse taastamise reservi võimsustooteid.

Elering on perioodil 13.11.2024 kuni 11.12.2024 mFRR ja aFRR tüüptingimuste ning standardtoodete osas läbi viinud avaliku konsultatsiooni⁸. Elering esitas Konkurentsiametile koos tüüptingimuste ja standardtoodete kooskõlastamise taotlusega ka avaliku konsultatsiooni raames laekunud ettepanekud ning Eleringi poolt koostatud vastused turuosaliste käest laekunud ettepanekutele.

17.01.2025 saatis Konkurentsiamet Eleringile kirja, milles amet selgitas (kokkuvõtvalt), et olles analüüsinud ettepanekut mFRR standardtoodete ja aFRR standardtoodete kohta, on Konkurentsiamet seisukohal, et lähtuvalt EBGL artikkel 5 lõige 2 punktidest a ning c kuulub vastavalt nii tasakaalustamisenergia kui ka tasakaalustamisvõimsuse standardtoodete ettepanekute heakskiitmine ACER-i pädevusse (vt käesoleva otsuse punkti 1.2). Lähtuvalt eeltoodust ei kuulu tasakaalustamisenergia ega tasakaalustamisvõimsuse standardtoodete heakskiitmine riikliku reguleeriva asutuse (antud juhul Konkurentsiameti) pädevusse, välja arvatud juhul, kui tegemist on eritoodete määratluse ja kasutamisega vastavalt EBGL artikkel 26 lõikele 1.

23.01.2025 esitas Elering Konkurentsiametile uue taotluse mFRR tüüptingimuste muudatuste

⁸ <https://www.elering.ee/node/2236>

ja aFRR tüüptingimuste (edaspidi kokkuvõtvalt ka Tüüptingimused) kooskõlastamiseks.

Elering on esitatud taotluses kinnitanud, et ei plaani kasutada eritooteid vastavalt EBGL artikkel 26 lõikele 1 ning mFRR ja aFRR standardtoodete osas on eestikeelsed tõlked esitatud Konkurentsiametile teadmiseks. Kooskõlastust taotletakse mFRR tüüptingimuste muudatuste ja aFRR tüüptingimuste osas.

Muuhulgas on Elering toonud välja, et on lisanud aFRR tüüptingimustesse punkti 4.10, mis annab Eleringile õiguse erakorralise meetmena rakendada kitsendusi pakkumuste kompleksusele. Seda ainult olukorras, kus Eleringil ei ole tehnilistest tõrgetest lähtuvalt võimalik aFRR võimsust hankida läbi tavapärase turumehhanismi koos teiste Balti põhivõrguettevõtjatega ning elektrisüsteemi juhtimisele on seatud tavapärasest kõrgendatud valmisoleku vajadus (st Eesti või Balti riikide saartalitlus). Kokkuvõtlikult annab eelnimetatu Eleringile õiguse aFRR võimsust hankida erandolukordades ning sünkroniseerimise protsessi käigus, kui Eesti või Balti riigid opereerivad saartalitluses, lihtsustatud viisil. Nimetatud punkt on vajalik olukordadeks, kui on oht, et Balti riikidel ei ole ühist aFRR energia aktiveerimise lahendust ja ei ole võimalik ühiselt aFRR võimsust hankida, mistõttu aFRR hankimine tuleb korraldada lokaalselt.

30.01.2025 toimus virtuaalkohtumine Konkurentsiameti ja Eleringi esindajate vahel, et konsulteerida ameti poolt EBGL artikkel 5 lõike 1 alusel tehtud muudatusi mFRR tüüptingimuste muudatuste ja aFRR tüüptingimuste osas.

4. Konkurentsiameti hinnang kooskõlastamiseks esitatud Tüüptingimuste osas

4.1. mFRR tüüptingimuste muudatused

Konkurentsiamet töötas Eleringi poolt esitatud taotluse mFRR tüüptingimuste muudatuste osas läbi ning leiab, et see on põhjendatud ja kuulub rahuldamisele. Alljärgnevalt on välja toodud olulisemad mFRR tüüptingimuste muudatused:

1. Elering tegi ettepaneku täiendada mFRR tüüptingimuste punkti 2 punktiga 2.32 järgmises sõnastuses:

2.32. Võimsusturu reeglid – Balti süsteemihaldurite poolt välja töötatud ja regulaatorite poolt heaks kiidetud Balti ühise reservide võimsusturu reeglistik. Balti võimsuste arvutamise ala süsteemihaldurite metoodikaettepanek vastavalt Euroopa Komisjoni määruse (EU) 2017/2195 artikli 41(1) sisule ning Balti süsteemihaldurite metoodikaettepanek vastavalt Euroopa Komisjoni määruse (EU) 2017/2195 artiklite 33(1) ja 38(1) sisule. Kehtivad metoodikad on avalikustatud Eleringi veebilehel.

Konkurentsiamet on hinnanud Eleringi ettepanekut ning muudab, vastavalt EBGL artikkel 5 lõikele 1, enne mFRR tüüptingimuste muudatuste kooskõlastamist punkti 2.32 sõnastust parema selguse huvides (amet on punktis 2.32 märgitud metoodikaettepanekud käesolevaks hetkeks kooskõlastanud ja kehtivad metoodikad on avaldatud Eleringi veebilehel) vastavalt allpool toodule:

2.32. Võimsusturu reeglid – Balti süsteemihaldurite poolt välja töötatud ja regulaatorite poolt heaks kiidetud Balti ühise reservide võimsusturu reeglistik. Balti võimsuste arvutamise ala süsteemihaldurite metoodikaettepanek vastavalt Euroopa Komisjoni määruse (EU) 2017/2195 artikli 41(1) sisule ning Balti süsteemihaldurite metoodikaettepanek vastavalt Euroopa Komisjoni määruse (EU) 2017/2195 artiklite 33(1) ja 38(1) sisule. Kehtivad metoodikad on avalikustatud Eleringi veebilehel.

Konkurentsiamet on seisukohal, et mFRR tüüptingimuste täiendamine punktiga 2.32 eeltoodud

sõnastuses on põhjendatud, et viidata mFRR tüüptingimuste punktides Balti riiklike reguleerivate asutuste poolt heaks kiidetud võimsusturu reeglitele.

2. Elering tegi ettepaneku täiendada mFRR tüüptingimuste punkti 4 punktiga 4.1.2 järgmises sõnastuses:

4.1.2. reguleerimisvõimsuse pakkumuste alumine hinnapiir on 0 ning ülemine hinnapiir võrdne päev-ette elektribörsi hinnapiiriga;.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/943, 5. juuni 2019, milles käsitletakse elektrienergia siseturgu (edaspidi Siseturumäärus)⁹, artikkel 10 lõige 1 ja EBGL määruse artikkel 30 lõige 2 käsitlevad küll energia hulgihinnale ülem- ega alammäära seadmise keeldu, kuid mitte võimsuse hinnale. Lähtuvalt eeltoodust on Konkurentsiamet seisukohal, et mFRR tüüptingimustes võimsusturu pakkumiste hinna ülem- ja alammäära seadmine ei ole vastuolus Siseturu määruse artikkel 10 lõikes 1 ega EBGL määruse artikkel 30 lõikes 2 sätestatuga.

Konkurentsiamet nõustub Eleringi seisukohaga, et tasakaalustamisvõimsuse turu hinnapiir võib olla seotud turuosaliste alternatiivkuludega ning kuna turuosaliste jaoks on päev-ette vaates suurimaks valikukohaks, kas teatava võimsusega osaleda päev-ette energiaturul või päev-ette tasakaalustamisvõimsuse turul, on Balti põhivõrguettevõtjate tasakaalustamisvõimsuse turule seatud sama hinnapiir põhjendatud. Kuna reguleerimisvõimsuse turul ei toimu elektrienergia tarnet, ei ole sellel turul õigustatud väga kõrgete hindadega pakkumise tegemine.

3. Elering tegi ettepaneku muuta mFRR tüüptingimuste punkti 5 punkti 5.3 järgmise sõnastusega:

5.3. Reguleerimisenergia pakkumuste hind peab vastama komisjoni määruse (EL) 2017/2195 artikkel 30(1) kohasele üle-euroopalisele metoodikale “The methodology for pricing balancing energy and cross-zonal capacity used for the exchange of balancing energy or operating the imbalance netting process in accordance with Article 30(1) of Commission Regulation (EU) 2017/2195 establishing a guideline on electricity balancing”. Reguleerimisenergia pakkumus tuleb esitada süsteemihalduri poolt ette antud formaadis ja edastada süsteemihalduri poolt ette antud viisil enne vastava standardtoote pakkumuste sulgemisaega. Reguleerimisenergia pakkumuste juhend, sõnumistandardid ja nõuded andmevahetusele ja on toodud juhendis „Reguleerimisenergia pakkumuste esitamine ja käivitamine“, mis on avaldatud Eleringi kodulehel: www.elering.ee

Konkurentsiamet on seisukohal, et mFRR tüüptingimustesse punkti 5.3 sisse viidud muudatused on põhjendatud, et luua täiendav selgus reguleerimisenergia pakkumuste hinna osas, mis peab olema kooskõlas mFRR tüüptingimuste punktis 5.3 viidatud ACER-i poolt heaks kiidetud metoodikale¹⁰.

4. Elering tegi ettepaneku täiendada mFRR tüüptingimuste punkti 11 punkti 11.2.4 sõnastust ja lisada punkt 11.2.5 järgmise sõnastusega:

11.2. Süsteemihalduril on õigus:

11.2.4. küsida selgitusi pakkumuste kohta komisjoni määruse (EL) 1227/2011 artikkel 15 alusel süsteemihaldurile määratud kohustuste täitmiseks;

⁹ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02019R0943-20240716>

¹⁰Kättesaadav:

https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Individual%20Decisions_annex/ACER_Decision_09-2024_Pricing-Annex_II.pdf

11.2.5. jagada lepingu sõlmimisega ja täitmisega reguleerimisteenuse pakkuja kohta teatavaks saanud mistahes teavet komisjoni määruse (EL) 1227/2011 artikkel 15 nimetatud ja sealhulgas kolmandatele osapooltele kui see on vajalik käesoleva lepingu täitmiseks või õigusaktidest sealhulgas komisjoni määruse (EL) 1227/2011 kohustuslik;

Konkurentsiamet on hinnanud Eleringi ettepanekut ning muudab, vastavalt EBGL artikkel 5 lõikele 1, enne mFRR tüüptingimuste muudatuste kooskõlastamist punkti 11.2.5 sõnastust parema selguse huvides vastavalt allpool toodule:

11.2.5. jagada lepingu sõlmimisega ja täitmisega reguleerimisteenuse pakkuja kohta teatavaks saanud mistahes teavet komisjoni määruse (EL) 1227/2011 artiklis artikkel 15 nimetatud ja sealhulgas kolmandatele osapooltele kui see on vajalik käesoleva lepingu täitmiseks või õigusaktidest, sealhulgas komisjoni määrusest (EL) 1227/2011, tulenevalt kohustuslik;

5. Elering tegi ettepaneku muuta mFRR tüüptingimuste punkti 14 ning asendada vastav punkt täies mahus järgneva pealkirja ja sõnastusega:

14. Konfidentsiaalsus

14.1. Pooled kohustuvad Lepingu kehtivuse ajal ning pärast Lepingu lõppemist määramata tähtaja jooksul hoidma konfidentsiaalsena kõiki neile seoses Lepingu täitmisega teatavaks saanud andmeid. Eelkõige, kuid mitte ainult, kohustuvad Pooled hoidma konfidentsiaalsena andmeid, mis on teisele poolele tehtud kättesaadavaks seoses reguleerimisturu pakkumiste esitamisega ja käesoleva Lepingu täitmisega. Lisaks eeltoodule tuleb konfidentsiaalsena käsitleda mistahes muid andmeid, mille konfidentsiaalsena hoidmise vastu on Pooltel eeldatavalt õigustatud huvi.

14.2. Konfidentsiaalse informatsiooni avaldamine kolmandatele isikutele on lubatud vaid Poole eelneval kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis antud nõusolekul, va Lepingu p 11.2.5 nimetatud kolmandatele osapooltele. Lepingus sätestatud konfidentsiaalsuse nõue ei laiene informatsiooni avaldamisele Poolte audiitoritele, advokaatidele, pankadele, järelevalveasutustele ning juhtudel, kui Pool on õigusaktidest tulenevalt kohustatud informatsiooni avaldama. Pooled on teadlikud, et Leping on avaliku teabe seaduses sätestatud ulatuses avalik.

14.3. Pooled kohustuvad rakendama piisavaid organisatsioonilisi, füüsilisi ja infotehnilisi turvameetmeid konfidentsiaalsete andmete kaitseks juhusliku või tahtliku volitamata muutmise, juhusliku hävimise, tahtliku hävitamise, avalikustamise jms eest.

14.4. Pooled kohustuvad kasutama konfidentsiaalset teavet ainult Lepingu täitmise eesmärgil. Sealhulgas on keelatud teabe kasutamine enda või kolmanda isiku huvides eesmärgil, mis väljub Lepingu raamest.

14.5. Muuhulgas kohustuvad Pooled tagama, et nende esindaja(d), töötajad, lepingupartnerid ning muud isikud, keda oma kohustuste täitmisel kasutatakse, oleksid käesolevas Lepingus sätestatud konfidentsiaalsuse kohustusest teadlikud ning nõudma nimetatud isikutelt selle kohustuse tingimusteta ja tähtajatut täitmist.

14.6. Konfidentsiaalsusnõue on tähtajatatu.

Konkurentsiamet on seisukohal, et punkti 11 täiendamine ning punkti 14 lisamine mFRR tüüptingimustesse põhjendatud ja vajalik, et Elering saaks täita Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1227/2011, 25. oktoober 2011, energia hulgimüügituru terviklikkuse ja läbipaistvuse kohta (edaspidi ka REMIT või REMIT määrus)¹¹, artiklist 15 tulenevaid

¹¹ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A02011R1227-20250101>

kohustusi.

4.2. aFRR tüüptingimused

Konkurentsiamet töötas Eleringi poolt esitatud taotluse aFRR tüüptingimuste osas läbi ning leiab, et see on põhjendatud ja kuulub rahuldamisele. Konkurentsiamet seisukohal, et Eleringi poolt kooskõlastamiseks esitatud aFRR tüüptingimused lähtuvad samadest alustest nagu mFRR tüüptingimused, on sama struktuuriga, kuid kohaldatud aFRR teenuse osutamisest lähtuvalt ning on vajalikud aFRR toodete kasutusele võtmiseks Eestis.

Alljärgnevalt on välja toodud olulisim kooskõlastamisele kuuluv aFRR tüüptingimuste punkt, mis on ka erinevus võrreldes mFRR tüüptingimuste struktuuriga:

1. Elering tegi ettepaneku sätestada aFRR tüüptingimustes punkt 4.10 järgmises sõnastuses:

4.10. Olukorras, kus süsteemihalduril ei ole tehnilistest tõrgetest lähtuvalt võimalik aFRR võimsust hankida läbi tavapärase turumehhanismi ühes teiste Balti süsteemihalduritega, ning elektrisüsteemi juhtimisele on seatud tavapärasest kõrgendatud valmisoleku vajadus (näiteks Eesti või Balti riikide saartalitlus), on süsteemihalduril õigus erakorralise meetmena rakendada kitsendusi pakkumuste kompleksusele. Kitsenduste rakendamise korral informeeritakse turuosalisi sellest vähemalt 24 tundi enne aFRR võimsuse hankimise oksjoni sulgemisaega, koos konkreetselt rakendatavate kitsendustega.

PICASSO keskkonnaga liitumine oli Eleringil, koos teiste Balti põhivõrguettevõtjatega, algselt kavas enne Balti elektrivõrgu sünkroniseerimist Mandri-Euroopa sagedusalaga veebruaris 2025. Seoses PICASSO keskkonna uuele andmevahetusstandardile üleminekul tekkinud platvormi poolsete tehniliste tõrgetega ei ole õnnestunud PICASSO keskkonnal rakendada uue andmevahetusstandardi põhise andmevahetust, mis on vajalik eeldus Balti põhivõrguettevõtjate liitumisel PICASSO keskkonnaga. Eeltoodud põhjusel, ei ole Eleringil ega teistel Balti riikide põhivõrguettevõtjatel võimalik PICASSO keskkonnaga liituda enne sünkroniseerimist, millest tulenevalt ei ole Eleringil ega Balti riikide põhivõrguettevõtjatel võimalik ühiselt aFRR-i hankida. Kuna aFRR-i hankimine on olulise tähtsusega Mandri-Euroopaga sünkroniseerimise protsessi edukaks läbiviimiseks ning Balti riikide elektrivõrgu opereerimises saartalitluse olukorras, siis on Konkurentsiamet seisukohal, et olukorras, kus Eleringil ei ole tehnilistest tõrgetest lähtuvalt aFRR-i võimalik hankida läbi tavapärase turumehhanismi ja sealjuures on elektrisüsteemi juhtimisele seatud tavapärasest kõrgendatud valmisoleku vajadus (st sünkroniseerimisprotsessi käigus ja/või Eesti või Balti riikide saartalitluse olukorras), on Eleringil põhjendatud erakorralise meetmena rakendada kitsendusi aFRR pakkumuste kompleksusele.

Lisaks eeltoodule sisaldavad aFRR tüüptingimused muuhulgas järgmisi punkte:

2. Elering tegi ettepaneku sätestada aFRR tüüptingimustes punkt 2.32 järgmises sõnastuses:

2.32. Võimsusturu reeglid – Balti süsteemihaldurite poolt välja töötatud ja regulaatorite poolt heaks kiidetud Balti ühise reservide võimsusturu reeglistik. Balti võimsuste arvutamise ala süsteemihaldurite metoodikaettepanek vastavalt Euroopa Komisjoni määruse (EU) 2017/2195 artikli 41(1) sisule ning Balti süsteemihaldurite metoodikaettepanek vastavalt Euroopa Komisjoni määruse (EU) 2017/2195 artiklite 33(1) ja 38(1) sisule. Kehtivad metoodikad on avalikustatud Eleringi veebilehel.

Konkurentsiamet on hinnanud Eleringi ettepanekut ning muudab, vastavalt EBGL

artikkel 5 lõikele 1, enne aFRR tüüptingimuste kooskõlastamist punkti 2.32 sõnastust parema selguse huvides (amet on punktis 2.32 märgitud metoodikaettepanekud käesolevaks hetkeks kooskõlastanud ja kehtivad metoodikad on avaldatud Eleringi veebilehel) vastavalt allpool toodule:

2.32. Võimsusturu reeglid – Balti süsteemihaldurite poolt välja töötatud ja regulaatorite poolt heaks kiidetud Balti ühise reservide võimsusturu reeglistik. Balti võimsuste arvutamise ala süsteemihaldurite metoodikaettepanek vastavalt Euroopa Komisjoni määruse (EU) 2017/2195 artikli 41(1) sisule ning Balti süsteemihaldurite metoodikaettepanek vastavalt Euroopa Komisjoni määruse (EU) 2017/2195 artiklite 33(1) ja 38(1) sisule. Kehtivad metoodikad on avalikustatud Eleringi veebilehel.

Konkurentsiamet on seisukohal, et aFRR tüüptingimustes punkti 2.32 sätestamine eeltoodud sõnastuses on põhjendatud, et viidata aFRR tüüptingimuste punktides Balti riiklike reguleerivate asutuste poolt heaks kiidetud võimsusturu reeglitele.

3. Elering tegi ettepaneku sätestada aFRR tüüptingimustes punktid 11.2.4 ja 11.2.5 järgmises sõnastuses:

11.2. Süsteemihalduril on õigus:

11.2.4. küsida selgitusi pakkumuste kohta komisjoni määruse (EL) 1227/2011 artikkel 15 alusel süsteemihaldurile määratud kohustuste täitmiseks;

11.2.5. jagada lepingu sõlmimisega ja täitmisega reguleerimisteenuse pakkuja kohta teatavaks saanud mistahes teavet komisjoni määruse (EL) 1227/2011 artikkel 15 nimetatud ja sealhulgas kolmandatele osapooltele kui see on vajalik käesoleva lepingu täitmiseks või õigusaktidest sealhulgas komisjoni määruse (EL) 1227/2011 kohustuslik;

Konkurentsiamet on hinnanud Eleringi ettepanekut ning muudab, vastavalt EBGL artikkel 5 lõikele 1, enne aFRR tüüptingimuste kooskõlastamist punkti 11.2.5 sõnastust parema selguse huvides vastavalt allpool toodule:

11.2.5. jagada lepingu sõlmimisega ja täitmisega reguleerimisteenuse pakkuja kohta teatavaks saanud mistahes teavet komisjoni määruse (EL) 1227/2011 artiklis artikkel 15 nimetatud ja sealhulgas kolmandatele osapooltele kui see on vajalik käesoleva lepingu täitmiseks või õigusaktidest, sealhulgas komisjoni määrusest (EL) 1227/2011, tulenevalt kohustuslik;

4. Elering tegi ettepaneku sätestada aFRR tüüptingimustes punkt 14 järgneva pealkirja ja sõnastusega:

14. Konfidentsiaalsus

14.1. Pooled kohustuvad Lepingu kehtivuse ajal ning pärast Lepingu lõppemist määramata tähtaja jooksul hoidma konfidentsiaalsena kõiki neile seoses Lepingu täitmisega teatavaks saanud andmeid. Eelkõige, kuid mitte ainult, kohustuvad Pooled hoidma konfidentsiaalsena andmeid, mis on teisele poolele tehtud kättesaadavaks seoses reguleerimisturu pakkumiste esitamise ja käesoleva Lepingu täitmisega. Lisaks eeltoodule tuleb konfidentsiaalsena käsitleda mistahes muid andmeid, mille konfidentsiaalsena hoidmise vastu on Pooltel eeldatavalt õigustatud huvi.

14.2. Konfidentsiaalse informatsiooni avaldamine kolmandatele isikutele on lubatud vaid Poole eelneval kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis antud nõusolekul, va Lepingu p 11.2.5 nimetatud kolmandatele osapooltele. Lepingus sätestatud konfidentsiaalsuse nõue ei laiene informatsiooni avaldamisele Poolte audiitoritele, advokaatidele, pankadele, järelevalveasutustele ning juhtudel, kui Pool on õigusaktidest tulenevalt kohustatud informatsiooni avaldama. Pooled on teadlikud, et

Leping on avaliku teabe seaduses sätestatud ulatuses avalik.

14.3. Pooled kohustuvad rakendama piisavaid organisatsioonilisi, füüsilisi ja infotehnilisi turvameetmeid konfidentsiaalsete andmete kaitseks juhusliku või tahtliku volitamata muutmise, juhusliku hävimise, tahtliku hävitamise, avalikustamise jms eest.

14.4. Pooled kohustuvad kasutama konfidentsiaalset teavet ainult Lepingu täitmise eesmärgil. Sealhulgas on keelatud teabe kasutamine enda või kolmanda isiku huvides eesmärgil, mis väljub Lepingu raamest.

14.5. Muuhulgas kohustuvad Pooled tagama, et nende esindaja(d), töötajad, lepingupartnerid ning muud isikud, keda oma kohustuste täitmisel kasutatakse, oleksid käesolevas Lepingus sätestatud konfidentsiaalsuse kohustusest teadlikud ning nõudma nimetatud isikutelt selle kohustuse tingimusteta ja tähtajatut täitmist.

14.6. Konfidentsiaalsusnõue on tähtajatu.

Konkurentsiamet on seisukohal, et punktide 11.2.4, 11.2.5 ning punkti 14 sätestamine aFRR tüüptingimustes on põhjendatud ja vajalik, et Elering saaks täita REMIT määruse artiklist 15 tulenevaid kohustusi.

5. Kokkuvõte

Võlaõigusseaduse (VÕS) § 35 lg 1 sätestab, et tüüptingimuseks loetakse lepingutingimust, mis on eelnevalt välja töötatud tüüplepingutes kasutamiseks või mida lepingupooled muul põhjusel ei ole eraldi läbi rääkinud ja mida tüüptingimust kasutav lepingupool (tingimuse kasutaja) kasutab teise lepingupoole suhtes, kes ei ole seepärast võimeline mõjutama tingimuse sisu.

VÕS § 42 lõige 1 sätestab, et tüüptingimus on tühine, kui see lepingu olemust, sisu, sõlmimise viisi, lepingupoolte huvisid ja teisi olulisi asjaolusid arvestades kahjustab teist lepingupoolt ebamõistlikult, eelkõige siis, kui tüüptingimusega on lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste tasakaalu teise lepingupoole kahjuks oluliselt rikutud, või kui tüüptingimus ei vasta headele kommetele.

VÕS § 42 lõige 2 sätestab, et ebamõistlikku kahjustamist eeldatakse, kui tüüptingimusega kaldutakse kõrvale seaduse olulisest põhimõttest või kui tüüptingimus piirab teise lepingupoole lepingu olemusest tulenevaid õigusi ja kohustusi selliselt, et lepingu eesmärgi saavutamine muutub küsitavaks. Tüüptingimust ei vaadelda ebamõistlikult kahjustavana, kui see puudutab lepingu põhilist eset või hinna ja üleantu väärtuse suhet.

Konkurentsiamet on Eleringi poolt 23.01.2025 kooskõlastamiseks esitatud käsitsi käivitatava sageduse taastamise reservi teenuse osutamise tüüptingimuste muudatused ja automaatselt käivitatava sageduse taastamise reservi teenuse osutamise tüüptingimused läbi töötanud. Kooskõlastamiseks esitatud käsitsi käivitatava sageduse taastamise reservi teenuse osutamise tüüptingimuste muudatused ja automaatselt käivitatava sageduse taastamise reservi teenuse osutamise tüüptingimused ei ole vastuolus VÕS § 42 lõikes 1 sätestatuga. Samuti ei ole kooskõlastamiseks esitatud Tüüptingimused vastuolus VÕS § 42 lõikes 2 sätestatuga. Konkurentsiamet on seisukohal, et Tüüptingimused arvestavad kehtivast seadusandlusest tulenevate alustega ning ei ole vastuolus EBGL-ist tuleneva regulatsiooniga.

Lisaks on Konkurentsiamet seisukohal, et nimetatud Tüüptingimused ei piira teise lepingupoole lepingu olemusest tulenevaid õigusi ja kohustusi selliselt, et oleks küsitav lepingu eesmärgi saavutamine. Kooskõlastamiseks esitatud dokumendid on osapoolte õiguste ning kohustuste osas tasakaalus ning võimaldavad osapooltel realiseerida nii seadusest kui lepingust tulenevaid õigusi ja kohustusi.

EBGL artikli 7 kohaselt tingimuste ja meetodite väljatöötamise eest vastutavad põhivõrguettevõtjad peavad need internetis avaldama pärast heakskiitmist pädevate

reguleerivate asutuste poolt või, kui heakskiitu ei ole vaja, siis pärast nende tingimuste ja meetodite väljatöötamist, välja arvatud juhul, kui selline teave on artikli 11 kohaselt konfidentsiaalne.

Arvestades eeltoodut ja tuginedes ELTS § 93 lõige 6 punktile 6 ja EBGL artikkel 5 lõige 4 punktile c

otsustan:

kooskõlastada Elering AS poolt 23.01.2025 Konkurentsiametile esitatud käsitsi käivitatava sageduse taastamise reservi teenuse osutamise tüüptingimuste muudatused ja automaatselt käivitatava sageduse taastamise reservi teenuse osutamise tüüptingimused täies ulatuses vastavalt käesoleva otsuse lisale 1 ja 2.

Käesoleva otsusega mittenõustumisel on isikul õigus otsuse või selle osa tühistamiseks esitada 30 päeva jooksul alates käesoleva otsuse teatavaks tegemisest vaie Konkurentsiametile või kaebus Tallinna Halduskohtule.

(allkirjastatud digitaalselt)

Evelin Pärn-Lee
peadirektor

Lisad:

1. Elering AS KÄSITSI KÄIVITATAVA SAGEDUSE TAASTAMISE RESERVI TEENUSE OSUTAMISE TÜÜPTINGIMUSED
2. Elering AS AUTOMAATSELT KÄIVITATAVA SAGEDUSE TAASTAMISE RESERVI TEENUSE OSUTAMISE TÜÜPTINGIMUSED